

Agrarisch natuurbeheer op de Waiboerhoeve, deel 3

Cees van der Wel

Tijdens de open dagen in september hebben alle bezoekers kennis kunnen nemen van de beplantingsplannen voor het erf op de Waiboerhoeve. Verspreid over het bedrijf stonden grote borden met plattegronden, en in de Waiboerhal draaide een computer-animatie over de stappen in het proces van het maken van uitgebalanceerde plannen naar de uitvoering ervan. Op de plattegrond van het centrale erf was een groot aantal beplantingsobjecten ingetekend rondom de drie melkveebedrijven. Deze bedrijven zijn nu niet los van elkaar herkenbaar. Dit zal in de toekomst wel het geval zijn. In de open ruimte van de polder zal de Waiboerhoeve als een groen eiland herkenbaar blijven.

Lagekostenbedrijf

Centraal op het erf staat het lagekostenbedrijf. Aan weerszijde hiervan zal een singelbeplanting komen. Kenmerk voor deze beplanting is de eenvoud. Er wordt een beperkt aantal soorten aangeplant met als hoofdsort de steel-iep, een soort die minder vatbaar is voor iepziekte dan veel gangbare soorten. Het plantmateriaal zal voor een deel worden geplaat in onbewerkte grond, en voor een deel in grond die tevoren is geploegd. Een open ruimte aan de westkant van de stal zal worden ingeplant met meer soorten die tevens interessant zijn voor besetende vogels. Omdat deze ruimte wordt ingeplant zal er weinig onderhoud nodig zijn in vergelijking met een grassituatie.

Besdragende boom, voedsel voor vogels.

Een (erf)beplanting zonder kruidlaag is geen echte beplanting. Het ontwikkelen van een gevarieerde ondergroei met een hoge natuurwaarde kan op verschillende manieren vorm krijgen. Het meest eenvoudig is het om de natuur z'n gang te laten gaan. De ontwikkeling van de kruidlaag kan dan gaan in de richting van brandnetel, akkerdistel en kweek. Hoewel zelfs brandnetels en akkerdistels een (hoge!) natuurwaarde hebben kan dit voor de boer ongewenst zijn. Met deze zeer simpele vorm van natuurontwikkeling in de singelbeplanting zal ervaring worden opgedaan. Daarnaast zal er ook worden geëxperimenteerd met het inzaaien van verschillende kruidenmengsels, van eenvoudige (bijvoorbeeld alleen facelia) tot samengestelde mengsels waarin veel soorten wilde bloemen voorkomen. Vlinders en insecten zullen hier baat bij hebben, en vooral de eerste jaren, afhankelijk van het soort mengsel dat wordt ingezaaid, zal de ondergroei een rijkdom aan kleuren opleveren. Alle varianten zullen na aanleg aan hun lot worden overgelaten. Op het bedrijf is een hoekje gras aanwezig waar een zieke koe kan lopen. Op dit grasveldje komt een boom te staan die op termijn voor enige schaduw moet gaan zorgen. Aan de voorkant van het bedrijf ligt een strook die men met kleur op wil vrolijken. Deze strook wordt beplant met een bottelroos die zeer weinig onderhoud vraagt.

Voer-melkbedrijf

De oostkant van het erf wordt ingenomen door het voer-melkbedrijf. Naast dit bedrijf staat een oude elzensingel waaraan nauwelijks onderhoud is gepleegd. Een deel van de elzen zal worden afgezet, en wel op verschillende hoogten. Doel hiervan is om na te gaan op welke wijze hier een effectief windscherm gehand-

haafd kan blijven.

Rondom enkele mestilo's op het bedrijf wordt de vegetatie nu nog regelmatig doodgespoten. Het gevolg is dat zich plantensoorten gaan ontwikkelen die minder gevoelig zijn voor de gebruikte middelen maar wel als bron kunnen fungeren voor veronkruiding van het grasland. Op deze grond worden bodembedekkende planten ingeplant waardoor geen chemische middelen meer nodig zijn en er ook geen ongewenste veronkruiding meer op zal treden. Achter het bedrijf ligt een weilte dat geen rol meer speelt in het graslandgebruik. Het ligt in het verlengde van de huidige singel rondom het centrale erf. Het is daarom alleen maar logisch dat men deze singel door wil trekken, en de rest van het weilte eveneens wil beplanten. Er is gekozen voor een beplanting met een dicht karakter met veel besdragende soorten. In deze beplanting zullen vogels, insecten en kleine zoogdieren zich geborgen voelen en ook veel voedsel vinden. De ondergroei moet zich vanzelf ontwikkelen.

Een weilte aan de voorkant van het bedrijf, langs de openbare weg, zal worden omgevormd tot extensief beheerd grasland. Hier zal worden onderzocht wat de gevolgen zijn van afgraven van de zode op de ontwikkeling van de vegetatie (verarmen van de bovengrond), en van ver-

schillende bemestings- en maaieregimes. Naast het belangrijke onderzoeksaspect zal dit object ook een sterk demo-karakter gaan krijgen. Hier zal duidelijk zichtbaar zijn welke soort vegetatie ontstaat bij een bepaald beheer. Dit is van belang voor de praktijk, bijvoorbeeld in situaties waarin overhoekjes uit het intensieve onderhoud worden genomen.

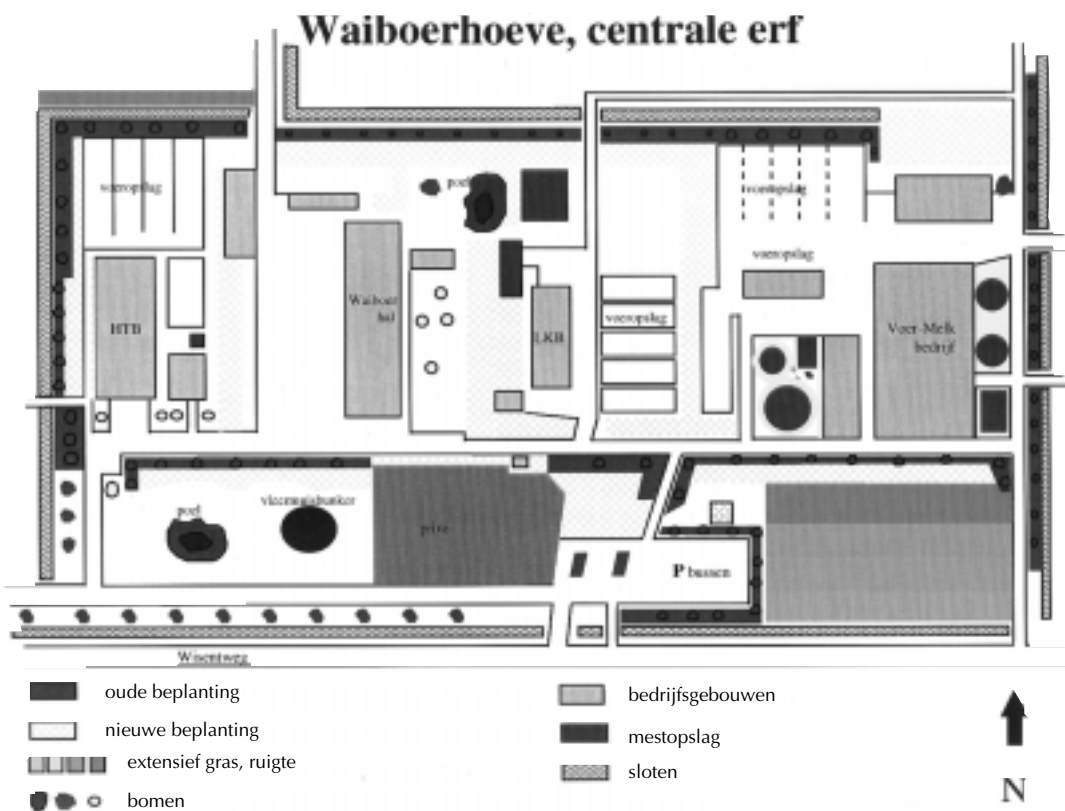
High-techbedrijf

Aan de westkant van het erf ligt het high-tech-bedrijf. Dit bedrijf wordt voor een deel omsloten door een oude windsingel. Aan deze singel zal onderhoud worden gepleegd en op sommige plekken zal de singel worden verbreed waardoor meer eenheid zal ontstaan.

Op het talud van de sleufsilos, tegen de windsingel aan, zal een bodembedekker worden geplant. Aan de bovenkant van het talud zal voldoende ruimte overblijven om zand op te slaan voor het afdekken van de kuil. Op de plaats van de bodembedekker zal het in de toekomst niet meer nodig zijn om onkruid te spuiten. Het laatste randje zand kan eventueel met de hark onkruidvrij worden gehouden.

Aan de westkant van de stal ligt een strook onbegroeide grond. Hierop zullen bodembedekkers en struiken worden ingeplant. Enerzijds zal dit de stal verfraaien, anderzijds zal dit infor-

Plattegrond
centrale erf.

matie geven over welke soorten wel en welke niet geschikt zijn in deze situatie.

Aan de oostkant van het bedrijf zal, nadat de jongveestalling is gerealiseerd, een afsluitende singelbeplanting worden aangelegd waarmee ook dit bedrijf als zelfstandige eenheid herkenbaar is. De beplanting zal een groter aantal soorten bevatten dan de singels rondom het lagekostenbedrijf. De beplanting zal vanwege het grote aantal vruchtdragende soorten bijzonder in trek zijn voor veel vogelsoorten. Aan vlinders en insecten is ook gedacht. Er zal namelijk ook hier, op beperkte schaal, worden geëxperimenteerd met bloemenmengsels.

Aan de voorzijde van het bedrijf komen enkele lindebomen te staan die het hoogwaardige karakter van het bedrijf moeten kenmerken. De lindes hebben ook een grote natuurwaarde vanwege de overdaad aan nectar die hier is te verzamelen. Het weiland aan de voorzijde van het bedrijf zal een heel andere aanblik krijgen. Hier zal een poel worden gegraven voor kikkers, salamanders en padden. Deze poel zal alleen gevoed worden met grond- en regenwater. De ontwikkeling van planten en dieren in en rond deze poel wordt vergeleken met die van de poel die tevens wordt gevoed met erfwater (zie vorig artikel). Op hetzelfde terrein zal een vleermuisbunker worden gemaakt. Oude duikerelementen zullen met een dikke laag grond worden afgedekt zodat een con-

stante temperatuur en vochtigheid gegarandeerd kan worden. Ook kikkers en padden zullen zich wellicht hierin thuis voelen.

Waiboerhal

De Waiboerhal is geen onderdeel van een melkveebedrijf. Door de afscheidingen op het erf zal de Waiboerhal nog nadrukkelijker als expositie- en ontvangstruimte naar voren kunnen komen. Aan de westkant van de hal, tussen de hal en de windsingel van het lagekostenbedrijf, zal in de toekomst een weiland aangelegd worden met daarin enkele oude fruitboomrassen.

Overige bedrijven en terreinen

De ruimte van het oude kantoor wordt ingeplant met materiaal met een hoge sierwaarde en een hoge symbolische waarde. Uiteindelijk vormt dit de entree voor het centrale erf. Beeldbepalend voor de beplanting zullen de zomereiken zijn: voor elk bedrijf van de Waiboerhoeve één. De overige beplanting zal bestaan uit struiken met een hoge sierwaarde en een grote aantrekkingskracht op vlinders. Het parkeerterrein aan de voorzijde zal blijven om vooral bussen te kunnen parkeren.

De aanpassingen op de overige bedrijven en terreinen, en de plannen die er zijn voor onderzoek naar beheer van sloot(kant)onderhoud, zullen in een later artikel worden beschreven.

PRikbord

Open dagen

Op de regionale proefbedrijven worden ook dit jaar weer regelmatig Open Dagen georganiseerd. De data voor februari en maart zijn bekend. Nadere informatie volgt via de (regionale) agrarische pers.

U bent van harte welkom! Meer informatie kunt u ook krijgen via de betreffende proefbedrijven.

Aver Heino, proefbedrijf voor Biologische Melkveehouderij

Lemelerveldseweg 32

8141 PV Heino

Tel 0572 - 39 12 64

Fax 0572 - 39 38 82

Woensdag 17 en donderdag 18 februari

De Marke, proefbedrijf voor Melkveehouderij en Milieu

Roessinkweg 2

7255 PC Hengelo (Gld)

Tel 0575 - 46 73 23

Fax 0575 - 46 73 25

Woensdag 17 en donderdag 18 maart